

ISSN: 2394 5303

Impact
Factor
4.002(IJIF)

Printing Area
International Research Journal

November 2017
Issue-35, Vol-04

01

240

J.M.O.

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

प्रिंटिंग एरिया

Printing Area International Interdisciplinary Research
Journal in Marathi, Hindi & English Languages

November 2017, Issue-35, Vol-04

Editor

Dr. Babu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

Co-Editor

Dr. Ravindranath Kewat

(M.A. Ph.D.)

"Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Babu Ganpat."

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At.Post.Limbaganesh,Tq.Dist.Beed

Pin-431126 (Maharashtra) Cell:07588057695,09850203295

harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

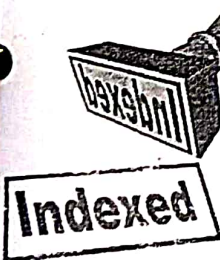
All Types Educational & Reference Book Publisher & Distributors / www.vidyawarta.com

Printing Area

241

Editorial Board & Advisory Committee

- 1) Dr. Vikas Sudam Padalkar (Japan)
- 2) M. Saleem, Sialkot (Pakistan)
- 3) Dr. Momin Mujtaba (Saudi Arabia)
- 4) N. Nagendrakumar (Sri Lanka)
- 5) Dr. Wankhede Umakant (Maharashtra)
- 6) Dr. Basantani Vinita (Pune)
- 7) Dr. Upadhya Bharat (Sangali)
- 8) Jubraj Khamari (Orissa)
- 9) Krupa Sophia Livingston (Tamilnadu)
- 10) Dr. Wagh Anand (Aurangabad)
- 11) Dr. Ambhore Shankar (Jalna)
- 12) Dr. Ashish Kumar (Delhi)
- 13) Prof. Surwade Yogesh (Satara)
- 14) Dr. Patil Deepak (Dhule)
- 15) Dr. Singh Rajeshkumar (Lucknow)
- 16) Tadvij Ajj (Jalgaon)
- 17) Dr. Patwari Vidya (Jalna)
- 18) Dr. Varma Anju (Gangtok)
- 19) Dr. Padwal Promod (Waranasi)
- 20) Dr. Lokhande Nilendra (Mumbai)
- 21) Dr. Narendra Pathak (Lucknow)
- 22) Dr. Bhairulal Yadav (West Bengal)
- 23) Dr. M. M. Joshi, (Nainital)
- 24) Dr. Sushma Yadav (Delhi)
- 25) Dr. Seema Sharma (Indor)
- 26) Dr. Choudhari N. D. (Kada)
- 27) Dr. Yallawad Rajkumar (Parli v.)
- 28) Dr. Yerande V. L. (Nilanga)
- 29) Dr. Awasthi Sudarshan (Parli v.)
- 30) Vipin Pandey, Kanpur (U.P.)
- 31) Dr. Rajendra Acharya (Parli v.)
- 32) Manmeet Kaur (Uttarakhand)
- 33) Dr. Vidya Gulbhile (M.S.)
- 34) Dr. Kewat Ravindra (Chandrapur)
- 35) Dr. Pandey Piyush (Delhi)
- 36) Dr. Suresh Babu (Hyderabad)
- 37) Dr. Patel Brijesh (Gujrat)
- 38) Dr. Trivedi Sunil (Gujrat)
- 39) Dr. Sarda Priti (Hyderabad)
- 40) Dr. Nema Deepak (M.P.)
- 41) Dr. Shukla Neeraj (U.P.)
- 42) Dr. Namdev Madumati (M.P.)
- 43) Dr. Kachare S. V. (Parli-v)
- 44) Dr. Singh Komal (Lucknow)
- 45) Dr. Pawar Vijay (Mumbai)
- 46) Dr. Chaudhari Ramakant (Ja)

Govt. of India,
Trade Marks Registry
Regd. No. 3418002

Note : The Views expressed in the published articles, Research Papers etc. are their writers own. 'Printing Area' does not take any liability regarding approval/disapproval by any university, institute, academic body and others. The agreement of the Editor, Editorial Board or Publication is not necessary. Disputes, if any shall be decided by the court at Beed (Maharashtra, India)

<http://www.printingarea.blogspot.com>

Printing Area : Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal

UGC Approved
Sr.No.43053

Index

- 01) Indian Economic Development || 10
Athiya Banu, Hanamkonda, Telangana
- 02) Cultural Interaction and The Indian Novel in English || 14
Asha Padmakar Bamane, Pali, Tal- Wada, Dist- Palghar
- 03) Women, Beliefs & Superstitions || 16
Dr. Amit Bhowmick, Murshidabad, West Bengal
- 04) RELATIONSHIP BETWEEN WORKING CAPITAL MANAGEMENT & PROFITABILITY: WITH... || 21
Jitendra Chavda, Vallabh Vidyanagar.
- 05) JUDICIAL APPROACH TOWARDS LEGAL AID: A HUMAN RIGHT TO EQUALITY || 26
Musadir Farooq, Jammu.
- 06) Right to privacy: as a fundamental freedom, as a fundamental right; constitutional.... || 31
Bhadraiah Jannu, Hyderabad.
- 07) Kashmiriyat: A Shared Legacy || 35
Mohd Shafi Bhat, Kashmir.
- 08) Construction & Standardization of Learning Achievement Test in Mathematics || 39
Jasleen Kaur—Dr. Tarlok Bandhu, Punjab
- 09) Administrative Reforms in Police Administration: The need of the Hour || 44
A.S.Kousadikar, Nanded
- 10) Which Way for Public Libraries in our country? || 48
Bollipelli krishnaveni—K.Lakpathi, Hyderabad
- 11) A STUDY OF CURRENT PERFORMANCE APPRAISAL SYSTEM AT MAFATLAL || 53
Dalpat B Mali, Vallabh Vidyanagar.
- 12) ROLE OF GST IN THE GROWTH OF INDIAN ECONOMY || 57
Ashutosh Mehta, Sardar Patel University

- 13) Role of e-NAM in Agriculture Marketing.
Ramachandram Musthyala, Hyderabad. || 61
- 14) A Retrospective on the internet based agriculture development and its' impact....
Bayya Nagaraju, Telangana || 65
- 15) LIBRARY USAGE OF ENGINEERING STUDENTS AT SIDDHARTHA INSTITUTE OF.....
K.LAKPATHI NAIK, Telangana. || 73
- 16) MARITAL ADJUSTMENT STRESS AND DEPRESSION AMONG WORKING AND NON....
Dr Saurabh Paliwal, Lucknow || 78
- 17) HABIB TANVIR:PIONEER OF THE FOLK
Mr. Naresh Patel—Dr. Seema Bhupendra, Rajasthan || 84
- 18) PREPARING BIBLIOGRAPHY: A BRIEF INTRODUCTION TO MLA STYLESHEET
Dr. Pratap B. Patil, Sarud, Dist: Kolhapur || 90
- 19) MEDICAL NEGLIGENCE: NEED FOR STRINGENT LAWS
Priyanka (Advocate) || 95
- 20) A Study Of The Effectiveness Of Advance Organizer Model In.....
Dayavanta B. Raut, Amgaon || 100
- 21) Study on the Legal Awareness of School students about the Rights of Women in the....
Dr. Ananya Ghosh Roy—Dr. T. Beena, Uttar Pradesh || 103
- 22) The upshot of music listening on work performance: A Study....
Sanjith Prakash, || 107
- 23) A Correlation study between Adjustment and School Environment among....
Ms.Menisha Nanaji Sawant—Dr. Shobha Maharu Chaudhari || 111
- 24) Multiple And Myriad Assertion of Kashmiri Identity Politics
Mohd Shafi Bhat, Kashmir || 114
- 25) STRATEGIES FOR TEACHING IN INCLUSIVE SETTINGS
Sharmishtha Solanki || 118

26) Recycling Of Concrete Waste Material From Construction Demolition
Dr. Dheeraj Negi—Miss. Varsha Birla, Khargone, M.P. || 123

27) IMPORTANCE OF LESSON PLANNING IN ESL TEACHING
Dr. G. Sujatha, Machilipatnam || 127

28) LAND ACQUISITION LAWS: CONCEPTUAL FRAMEWORK
Mr. Harishchandra Surwase, Pune || 135

29) DEPRESSION, HOPELESSNESS & ANXIETY IN DOMESTIC VIOLENCE SUFFERER WOMEN
Sonam Begum—Puran Chandra—Dr. C. P. Khokhar, Haridwar. || 139

30) वरिष्ठ महाविद्यालयातील कला, विज्ञान व वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांच्यामते उच्च शिक्षणातील महिलांची भूमिका व....
डॉ. प्रमोद आत्माराम अहिरे, भुसावळ || 145

31) देऊळगांवराजा शहरातील नागरिकांसाठी आयकर कायद्याची उपयोगिता व जनजागृती-.....
प्रा.डॉ. विनोद रतिराम बन्सिले, जि. बुलडाणा || 149

32) सकारात्मक मानसशास्त्राची संकल्पनात्मक पार्श्वभूमी: एक दृष्टिक्षेप
डॉ. एन. एस. डोंगरे, शिरपूर, जि. धुळे || 152

33) शासनाच्या योजनामध्ये बँकिंग क्षेत्राचे कार्य
प्रा.जी.एस.किरोचे, जि.बुलडाणा || 156

34) पोलीस प्रशासनातील महिलांचा सहभाग
प्रा. डॉ. मिरा विठ्ठलराव फड, नांदेड. || 158

35) औद्योगिक विकास के कारण हुए विस्थापन एवं पुनर्वास का प्रभाव:....
अजिता कुमारी, राँची, झारखण्ड || 161

36) नर्मदा नदी के भौतिक-रसायनिक मानको का मूल्यांकन
आकाश चौधरी-आबिदा कुरैशी-आर.आर. कान्हेरे || 171

37) महाकाव्यत्व निकष पर 'अद्भुत रामायण' का समीक्षण
डॉ. रामप्रकाश शर्मा श्रीगंगानगर (राजस्थान) || 175

38) जनजातीय समाज और अंधविश्वास: एक अध्ययन
जे.पी. श्रीवास्तव, अलवर (राजस्थान)

|| 180

39) बैगा जनजाति का सांस्कृतिक अनुशीलन: वैवाहिक परिप्रेक्ष्य
श्रीमती मीरा शुक्ला, अलवर (राजस्थान)

|| 186

40) अध्यापक शिक्षा में गुणात्मक सुधार एवं राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षा परिषद की भूमिका
डॉ० संतोष शर्मा, मेरठ

|| 190

41) "जिला व्यापार और उद्योग केन्द्र" से लाभान्वित हितग्राहियों को प्राप्त होने वाली.....
पुष्पा सूर्यवंशी-डॉ. पी.के.मोदी, इन्दौर

|| 195

42) यथार्थवाद की अवधारणा: एक अध्ययन
डॉ. सुरेशचंद्र यादव, पलवल, हरियाणा

|| 200

शासनाच्या योजनामध्ये बँकिंग क्षेत्राचे कार्य

प्रा.जी.एस.किरोचे

सहाय्यक प्राध्यापक

श्री.शिवाजी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
मोताळा, जि.बुलडाणा

भारतात बँकिंग क्षेत्राचा विकास स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडापासुन झालेला दिसुन येतो मानव उत्क्रांतीच्या सुरुवातीच्या अवस्थेमध्ये विनिमयाचे साधन अस्तित्वात नसल्याने विनिमयाचे साधन म्हणुन विविध प्रकारच्या वस्तुंचा उपयोग करण्यात आला. मानव विकासाच्या दुसऱ्या अवस्थेमध्ये विनिमयाचे माध्यम म्हणुन धातु चलनाचा उपयोग करण्यात येवु लागला या चलनात सोने, चांदी लोखंड इत्यादी धातुंचा विनिमयांचे माध्यमासाठी धातु चलन उपयोगात येऊ लागले पुढे विकासाच्या पुढील अवस्थेत कागदी चलनाचा विकास झाला व धातु चलनाची जागा विनिमयाचे माध्यम म्हणुन धातु चलनाला पर्याय म्हणुन कागदी चलनाचा उपयोग करण्यात येऊ लागला ज्यामुळे चलनाचे वहन करणे, साठवणुक करणे सोईस्कर झाले, यापुढील विकासाच्या अवस्थेत विनिमयाचे माध्यम म्हणुन ई-मनी चा उपयोग dj.; k v ky k ; ky lp Digital Money, Plastic Money, Electronic Money असेही संबोधले जाते.

विनिमयाचे माध्यम म्हणुन सुरुवातीच्या अवस्थेपासुन तर आजच्या ई-मनीच्या अवस्थेपर्यंत जो चलनाचा विकास होत होता त्यातच बँकिंग क्षेत्राचा ही विकास घडत गेला आणि चलनाचा विकासासाठी बँकिंग क्षेत्राचा फार मोठा वाटा आहे. रिजर्व्ह बँक ऑफ इंडीया, स्टेट बँक ऑफ इंडीया, राष्ट्रीयकृत बँका, खाजगी बँका, विनिमय बँका,

सहकारी बँका असा प्रवास बँकिंग क्षेत्रातही घडुन आलेला आहे रिजर्व्ह बँकीची स्थापना स्वातंत्र्यपूर्व काळात १९३५ मध्ये करण्यात आली तर स्टेट बँक ऑफ इंडीयाची स्थापना १९५५ मध्ये करण्यात आली. तर भारतातील १४ मोठ्या व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयकरण १९६९ मध्ये करण्यात आले तर १९८० मध्ये आणखी सहा व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयकरण करण्यात आले भारतात या बँकांच्या अनेक शाखा असुन त्यांच्यामार्फत बँकिंग क्षेत्राचे कार्य तसेच शासनाच्या विविध योजनांच्या अमलबजावणीची सुरुवात झालेली दिसुन येते तसेच आजपर्यंत १०० टक्के बँकिंगक्षेत्र संगणक व इंटरनेटच्या जाळ्यांनी जोडल्या गेलेले आहे त्याच बरोबर आज सर्वच बँकांद्वारे इंटरनेटच्या माध्यमातुन NEFT, RTGS सुविधाद्वारे संपुर्ण देशात कोणत्याही ठिकाणी पैशाची देवाण-घेवाण करणे सोईचे झाले आहे. आज शासनाच्या विविध योजनांचे अनुदानाची रक्कम योजनाधारकांच्या बँक खात्यात जमा करण्यात येतात याकरिता बँकिंग क्षेत्र अधिक क्रियाशिल दिसुन आलेले आहे अशाकाही शासनाच्या विविध योजनांचा आढावा पुढील प्रमाणे.

१) दीन-दयाल अंत्योदय योजना:-

शासनाच्या या योजनेचा प्रारंभ २०११ मध्ये झाला या योजनेद्वारे ३.६ कोटी कुटुंबांच्या जीवनमानात अतिशय सकारात्मक बदल घडुन आलेला आहे. या योजनेच्या सुरुवातीपासुन महिला बचत गटांना १.०६ लाख कोटी रूपयांचे कर्ज वाटप करण्यात आले आहे. तसेच २०,००० कोटी बँक जोडणीच्या माध्यमातुन २०१५-१६ मध्ये ३०,००० कोटी रूपयांचे कर्ज वाटप करण्यात आले आहे. २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात ३५,००० ते ३८,००० कोटी रूपये कर्जवाटप होईल अशी शक्यता आहे आसाम, बिहार, ओडीशा, राजस्थान, पश्चिम बंगाल या राज्यांमध्ये बँक जोडणीचे काम अधिक प्रभावी झालेले आहे.

२) प्रधानमंत्री आवास योजना:-

प्रधानमंत्री आवास योजनेची सुरुवात २० नोव्हेंबर २०१६ रोजी झाली या योजनेनुसार

लाभार्थ्यांची निवड २०१६-१७ मध्ये तंत्रज्ञानाचा वापर करून करण्यात आली प्रत्येक राज्यामध्ये ग्रामीण गृहनिर्माणासाठी ०२ ते २० बँक खाती होती. ते सर्व आता एकच प्रमुख बँक खाते करण्यात आले ईलेक्ट्रॉनिक पेमेंटच्या माध्यमातून व्यवहार होत असल्यास लाभार्थ्यांच्या खात्यामध्ये अनुदानाची रक्कम बँक सॉफ्ट-पीएफएमएस च्या व्दारे थेट जमा करण्यात येते.

३) प्रधानमंत्री जनधन योजना:-

प्रधानमंत्री जनधन योजनेद्वारे सर्वसामान्य नागरिकांना कोणतीही रक्कम न देता बँकांमध्ये बचत खाते उघडता येते या खात्याचा उपयोग शासनाच्या विविध योजनांच्या अनुदानाची रक्कम थेट खात्यात जमा करण्यासाठी होऊ शकतो या योजनेमुळे खऱ्या योजनेच्या लाभार्थ्यांस लाभ मिळू शकतो प्रधानमंत्री जनधन योजने अंतर्गत २२ मार्च २०१७ पर्यंत उघडण्यात आलेल्या खात्यांची संख्या पुढीलप्रमाणे:-

बँकेचे नाव	रूपे कार्डची संख्या	एकूण	शहरी	ग्रामीण	एकूण
सार्वजनिक क्षेत्रातील बँका	17.58	22.54	10.22	12.32	28.08
प्रादेशिक ग्रामीण बँका	3.53	4.63	0.66	3.97	11.24
खाजगी बँका	0.84	0.91	0.37	0.55	16.84
एकूण	21.95	28.08	11.24	16.84	

(आकडे कोटीमध्ये) (आधार-भारत सरकार PMJDY)

४) मनरेगा:-

Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act मनरेगा नरेगा या योजनेचे नाव मनरेगा करण्यात आले या योजनेनुसार

ग्रामीण भागातील लोकांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देत आहे.या योजनेनुसार १०० दिवस रोजगाराची गारंटी दिली जाते. २०१६-१७ सुपासन आणि जल संवर्धनावर भर देण्यात आला मनरेगाव्दारे ८२ टक्के कामगारांना जवळजवळ १.१ कोटी कामगारांना त्यांच्या रोजगाराची रक्कम ईलेक्ट्रॉनिक पेमेंटच्या माध्यमातून थेट बँक खात्यात जमा करण्यात येते.

आजच्या या डिजीटल युगामध्ये बँकिंग क्षेत्राने आमूलाग्र बदल घडून आणले आहे संगणक व इंटरनेटच्या माध्यमातून सर्वच बँका एकाच छताखाली येऊन कार्य करित आहे आधुनिकतेच्या युगात भारतातील शासनाकडून विविध सामाजिक योजना राबविण्यात येतात या योजनांच्या विविध अनुदानाची रक्कम योग्य लाभार्थ्यांच्या खात्यात जमा होणेही तेवढेच आवश्यक असल्याने बँकिंग क्षेत्राचा समावेश तेवढाच महत्वाचा आहे प्रत्येक अनुदानाची रक्कम बँकेतील लाभार्थ्यांच्या खात्यात जमा होण्यासाठी बँकिंगक्षेत्राला अधिक महत्व प्राप्त झाले आहे.व बँकिंग क्षेत्रानेही आधुनिक उपकरणांची सांगड घालत बँकिंगक्षेत्र डिजीटल होऊन शासकीय योजनांची वित्ताबाबतची अडचण दूर करण्यासाठी प्रयत्नशिल असल्याचे दिसून येत आहे.

संदर्भ ग्रंथ सुची:-

- (१) डॉ.सुधिर बोधनकर, पैशाचे अर्थशास्त्र,श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपुर (२००३).
- (२) प्रा.एस.एम.कोलते, मुद्रा आणि वित्तीय प्रणाली, पिंपळपुरे प्रकाशन, नागपुर, (२०११).
- (३) प्रा.आर.एम.भोलाने, बँक व्यवसाय, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
- (४) मासिके-योजना, लोकराज्य

□□□